

Misztótfalusi Kis Miklós (1650 – 1702)

Imádság,

azaz hálaadás az elvett jókért és könyörgés az elveendőkért¹

*Örök mindenható Isten, mennynek és földnek Ura, Teremtője,
a mi Urunk Jézus Krisztusnak dicsőséges szent Atyja,
Ábrahámnak, Izsáknak, Jákóbnak s minékünk is kegyelmes Istenünk!*

Szent Felségednek alázatos szívvel-
lélekkel nagy hálákat adunk, szent Fiad-
nak, az Úr Jézus Krisztusnak nevében,
minden időben elvett kegyelmes aján-
dékaidért, lelkiekért és testiekért.

Kiváltképpen [azért,] hogy te minket
örök időknél előtte Krisztus Jézusban ke-
gyelemből az életre választottál,
képedre és hasonlatosságodra terem-
tettél,

szent Fiad által megváltottál, örökös
fiaiddá tettél,

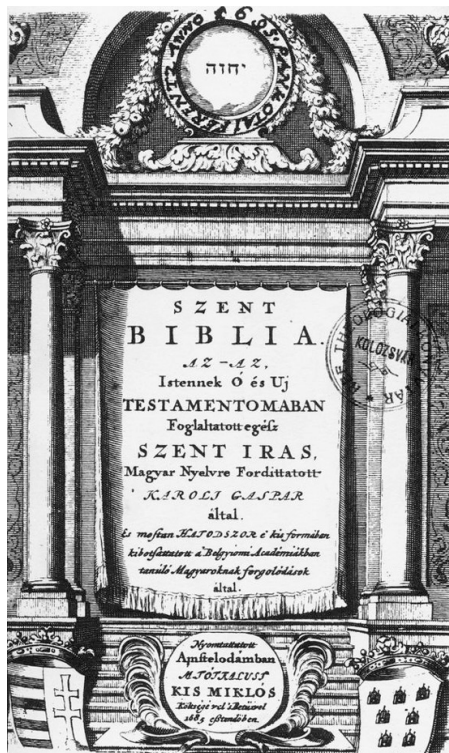
Szentlelkeddel a fogadott fiúságra el-
pecsételtél,

igaz és üdvözítő ismerettedre hoztál,
üdvösségünk és örök életünk felől bizo-
nyosakká tettél,

és ez ideig minden lelki-testi vesze-
delemtől kegyelmedből megoltalmaztál,

és a te anyaszentegyháznak társa-
ságában megtartottál.

Annakokáért mindezekért a te szent

¹ Az itt következő régi, szép imádságra Molnár József volt misztótfalusi, majd magyarlapádi lelképásztor hívta fel a figyelmünket. Ez úton is köszönjük, hogy figyel reánk és Misztótfalusi imádságának magyarázására biztatott. Az *Aranyas Biblia* 1195. és 1196. lapján olvasható szöveget a mai helyesírás szerint írtuk át, de az ódon szavakat és kifejezéseket (nagy hálákat adunk, örökös fiaid, mindennemű, ígéreted eltelpjesítése, hogy térhessünk, jobban-jobban, az ördög tagjai, kőeső, mennyütő kő, ennekelőtte, mirajtunk, szerelmes Fiad, község [= társadalom], Káldea, nyomorodott hazánk, alkalmatosság) meghagytuk. A bekezdések az eredetiben is így vannak, de mi tördeltük rövidebb és hosszabb sorokra, a mondaton belüli gondolategységek kiemelése végett.

Felségednek legyen örökkévaló hála!

Alázatos szívvel-lélekkel könyörgünk Felségedhez,
szent Fiadnak, az Úr Jézus Krisztusnak nevében,
a Szentlélek vezetésével, mindennemű kegyelmes ígéretednek, lelkieknek és
testieknek, rajtunk elteljesítéséért,

és kérünk téged, hogy a mi ifjúságunknak bűneit és egész életünkben való
álnokságainkat, tévelygésünket, hitetlenségünket, és minden egyéb gonosz csele-
kedetünket kegyelmedből szent Fiadért bocsásd meg.

Szentlelked által a te megismert igazságodban, üdvösségünk és örök életünk
felől való hitünkben és reménységünkben mindvégig tarts meg.

Reánk árasztott szent igédnek igaz világosságát a mi szívünkben és lelkünk-
ben naponként igaz hit által növeljed és öregbítsed.

Áraszd reánk, Uram Isten, minden lelki-testi áldásodat,
és Szentlelked által naponként téríts hozzád bennünket, hogy térhessünk, és
téged jobban-jobban ismerhessünk, félhessünk, szerethessünk, tisztelhessünk,
és mindenben a mi fiúi és leányi engedelmességünket, kedves áldozatul a te
szent Felségednek bemutatassuk.

Oltalmaz meg, Uram Isten,
a szomszédságunkban lévő keresztyén országokkal, tartományokkal, város-
okkal, falukkal, és azokban lévő híveiddel és szolgálóiddal egyetemben,
minket is, városunkkal, eklézsiánkkal és házuk népével egyetemben
minden lelki és testi veszedelemtől,

kiváltképpen az ördögtől, annak álnokságától, csalárdságától, hamis tuda-
mányától, veszedelmes kísértéseitől, ártalmas tagjaitól,

veszedelmes hadaktól, háborúságtól, rablástól, dúlástól, tüztől, éhségtől, drá-
gaságtól, veszedelmes betegségektől, hirtelen való haláltól, égháborúktól, vé-
szektől, ragyáktól, köesőktől, mennyűtő kövektől, veszedelmes árvizektől,

bűnbe való eséstől, gonosz hírtől-névtől, gyalázattól, gonosz lelkiismerettől,
kétségbeeséstől és kárhozattól.

Oltalmaz meg, Uram Isten, mind most s mind ennekutána való időkben
idegen népeknek reánk ütésétől, kártételeitől és fegyvereitől.

Szánd meg, Uram Isten,

a te híveidnek ennyi sok keserves nyomorúságát, gyalázatát, romlását és vére
hullását, amelyet mind most s mind ennekelőtte való időkben az idegenek rajtunk
kíméletlenül cselekedtek,

hogy az idegen népektől, az ő mirajtunk vett győzelmeiért a te nagy neved
ne szidalmaztassék.

Örvendeztess meg, Uram Isten, bennünket, ennyi sok siralmas és rabságos
esztendeink után, hatalmas gondviseléssel, oltalmazással, szabadításoddal és
békességeddel.

Tartsd meg, Uram, minden nemzetségben, e miénkben is,
a te szerelmes Fiadnak vérével megváltott kicsiny seregedet,

abban lévő fejedelmekkel, urakkal, vitézlőkkel, gondviselőkkel, tanítókkal és a községgel egyetemben

a te nagy nevednek dicsőségéért [úgy,] mint [ahogy] régen hatalmasan megtartottad Egyiptomban, a pusztában, Asszíriában, Káldeában, Zsidóországban és egyéb helyeken minden kegyetlenek ellen. (A).

Uram Isten,

gyomlálj ki közülünk minden gyűlölséget, visszavonást, haragtartást, boszszuálló lelket, és ajándékozz meg bennünket az igaz értelemnek, bölcsességnek, hasznos tanácsnak, erősségnek, egyességnek, igaz atyafiúi szeretetnek és istenfélelemnek lelkével,

hogy mind a te nagy nevednek tisztességére tartozó dolgokban,

mind a mi nyomorodott hazánknak és abban lévő anyaszentegyházadnak ol-talmazására és megmaradására szolgáló ügyünkben

egyet értsünk, egyet akarjunk és egy szívvel-lélekkel nagy hasznosan szolgálhassunk. (B)

Igy tégy mi velünk, mi kegyelmes Atyánk, Istenünk, a te Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus által, hogy a te szent felségednek kegyelemes gondviselését és ol-talmazását látván, a te nagy nevedet dicsőíthessük, és nemzetségről nemzetségre te szent felségedet mindörökkön örökké magasztalhassuk. Ámen.

Az alkalmatossághoz képest hozzátehető:

(A)

Adj azért Uram Isten, az Antikrisztuson győzedelmet, mert minekünk anyyi erőnk nincs, hogy ellenállhatnánk, hanem csak [akkor, ha] te reád néznek a mi szemünk.

(B)

Reggel

Úr Isten, kegyelmes, szerelmes szent Atyánk, e jelenvaló napot is tedd minékünk békességessé és egészségessé, hogy a mi keresztyéni tisztünkben szorgalmasabban eljárhassunk.

Este

Úr Isten, kegyelmes, szerelmes szent Atyánk, ez elkövetkezendő éjszakát is tedd minékünk békességessé és nyugodalmassá, hogy a holnapi napra felvirradva, a mi keresztyéni tisztünkben szorgalmasabban eljárhassunk.

Halálának háromszázadik évfordulóján, méltó emléket állíthatunk Misztótfalusi Kis Miklósnak, ha vele együtt mondjuk (akár ismételt is) a fenti szép hálaadó és könyörgő imádságot. Az itt-ott barokkosan hosszú mondatok és dagályosnak tűnő megszólító és dicsőítő formulák dacára ez az imádság formailag egységes, stílusa – imádsághoz illően – emelkedett, tartalma pedig teológiai

szempontból átgondolt. A benne megszólaló hit személyes, s éppen ezért egyetememes.

Az imádság egymást követő részei: megszólítás, hálaadás, bűnvallás, kérés és magasztalás.

A *megszólítás* trinitárius formájú, de nem sablonosan. Az (egy) örök Isten a címzett, aki ⁽¹⁾Teremtő, aki ⁽²⁾Jézus Krisztusnak Atyja és ⁽³⁾„Ábrahámnak, Izsáknak, Jákóbnak és minékünk” kegyelmes Istene. A harmadik cím beszédes: a „Szentlélek” neve nélkül szólítja meg Istent, aki megelevenítő Lélek, az élőknek Istene.

A *hálaadás* Isten lelki és testi (sorrend!) ajándékaiért történik. Testi ajándékokat konkrétan nem is említ, a lelkiek közül pedig azokat sorolja fel, amelyek az élet igazi alapja: Isten üdvözítő tetteit. Ezek: kegyelmi kiválasztás, teremtés, krisztusi megváltás, istenfiúság mint örökség, hívő megismerés, örök élet, közösség az egyházban.

Figyelemre méltó, hogy a *bűnvallási* részben nem a bűnismertetet, még kevésbé a bűntudatot hangsúlyozza. Amikor ifjúkori bűneink, álnokságaink, tévelygéseink, hitetlenségünk és gonosz cselekedeteink bocsánatát kérjük, Isten „elteljesítendő” ígéreteire apellálunk. S mivel Isten ígérete az örök életet is magában foglalja, a bűnvallás hangneme reménykedő, nem szomorkodó: azt kérjük, hogy Isten növelje és „öregbítse” bennünk az ő szent ígéje igaz világosságát. Ez a világosság, vagyis életünknek a Szentírás és az ígehirdetés szerinti tájékozódása olyan eszköz, amellyel Isten még a bűnbánatban is előrelead.

A *kérés*, azaz *könyörgés* ennek az imádságnak legterjedelmesebb része. Benne – akárcsak az előbbi részekben – átgondolt témák szerint halad. Először lelki-tesztí áldásért, majd különböző veszedelmektől való oltalomért, az egyházért és végül a testvéri egyetértésért könyörög. Ha elgondoljuk, hogy az *Aranyas Biblia* előkészítése, nyomtatása az úgynevezett „gyászévtizedben” történt, akkor a sokféle konkrét veszedelem (háború, dúlás, idegen népek fegyvere) említése azt jelzi, hogy Misztótfalusi Kis Miklós a békés Németalföldön is hazagondolt. Rea is illik a Szenczi Molnár Albertre alkalmazott mondás: „Olyan vándormadár volt, akinek hazai ritmusra dobogott a szíve.”² Ezt a hazafigyelést mutatja az „alkalmatlanság szerint” mondható (A) jelzésű függelék is. Mind ez, mind a (B) jelzésű, reggeli és esti imádságot tartalmazó függelék a kérésekhez kapcsolódik.

A befejező *magasztalás* rövid, egyszerű. A kálvini „soli Deo gloria” értelmében Isten nevét és felségét dicsőíti.

Juhász Tamás

² Nagy Barna, *A Heidelbergi Káté jelentkezése a Bartha Tibor (szerk.) A Heidelbergi Káté története Magyarországon* című kötetben (Budapest 1965.).